గొప్పవారితో గుసగుసలు

అల్లసాని పెద్దన

శ్రీ॥ శ్రీ॥ శ్రీ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

[హంపీ – మాతంగపర్వతంమీద నున్న ఆలయం డాబామీద కూర్చుని నేను పద్యాలు చదువుతూంటా. క్రింది పద్యం నాల్గవపాదం చదువు చుండగా పెద్దనార్యుడు పైనుండి దిగుతారు.]

నే: "హితుడవు చతురవచోనిధి
వతులపురాణాగమేతిహాసకథార్థ
స్మృతియుతుడ వాంధ్రకవితా
పితామహుడ వెవ్వ రీడు పేర్కొన నీకున్"

పె: మా పద్యమే చదువుతున్నావే.

నే: (లేచి నమస్కరిస్తూ) చదవడ మేమిటి. ఉగ్గుడునుంచి తమకోసం తదేకధ్యానం చేస్తుంటే!

పె: ఎంత తొందరగోయ్ నీకు! నీవు మంత్రం చదివి ఆహ్వానించిం దెక్కడ మేం వచ్చేటందుకు! రెంటికీ కొంచెమైనా అవకాశ ముండొద్దూ స్వర్గంనుంచి దిగి రావడానికి? అక్కడ బృహస్పతి సభలో నుండగా నీ పిలుపొచ్చె. వెంటనే వారి సెలవు పుచ్చుకుని బయల్దేరాం! ఏమిటే వేగిరా నిక్కారణం?

నే: తర్వాత మనవి చేసుకుంటా. పినవీరభద్రయ్యగారు చెప్పారేదో కవిత్వ విషయమక్కడ ఉపన్యసిస్తారని. నే వినగూడిందైతే కొంచెం సెలవిస్తురూ. తమవంటివారితో సంభాషించడమన్నా, తమరు చెప్పేది వినడమన్నా నాకు పరమానందం.

పె: (ఆసీనులై, నన్ను కూర్చుండ నియమించి) ఏముందోయ్, మేం పదిమాటలవాళ్లంగాని, పది మాట్లన్నేవాండ్లంగాని కాం. ఏదైనా అంటే, ఆలోచించుంటామో, లేదో మాకే తెలీదుగాని, అది శిలాక్షరంలాగ శాశ్వతమైంది. ("కవిత్వమెట్లాగుండాలో చెప్పమని" అంతా అడిగితే) "బృహస్పతిగా రెదుటే"నని మేమంటే, "మీ భూలోకంలో నెట్లాగుండాలనుకుంటారో వినాలని" వారంటే, "అయ్యా, తమవంటి సర్వజ్ఞులకది చెప్పాలా; వినా తమ సెలవైంది కాబట్టి చెప్తా"నని అప్పుడు చెప్పిన ఉత్పలమాలిక చదివాం.

నే: ఏదండీ తమ కాంధ్రకవితాపితామహ బిరుదు నిచ్చించిందేనా!

పె: ఔను.

నే: విని వారేమన్నారండీ, బృహస్పతిగారు?

పె: ఏమంటారోయ్? పెద్దలెవరన్నా యేమైనా అనేట్టు మన మెప్పుడేం జెప్పా మేం జేసామోయ్? 'బాగుంది. వేమైనా అంతే చెప్పేవాండ్లమన్నార.

నే: వారూ అంతే చెప్పేవాండ్లమన్నారు! తమకు మళ్లే శృంగారరసాన్నే హరిషించే వాండ్లమే నన్నారు?!

పె: ఏమిటే వెర్రిప్రశ్న? మరొక రసంతో కవితాతత్త్వం దింపడమెట్లాగా? వాకు దేవతలనా నీ సందేహం! దేవతలకుమటుకు శృంగార రసమంటే అభిమానం లేదనుకున్నావా?

నే: ఔనౌను. అప్సరసలు, నందనవనం వగైరా...

పె: ఇదుగో, నీకొంచెం కొంచెతనమున్నదనుకుంటాం! వారూ అంతే చెప్పేవాండ్లమన్నారా అనడంలో మనకంటే వారధికులని వ్యగ్యించావ్. అప్సరసలు వగైరా అనడంలో వారూవంటి వాండ్లన్నావ్. నీ వనుకుందే శృంగార రసమనుకున్నావ్.

నే: తమ మాలికలోదంతా శృంగారమైతే నేనన్నదానికంటే రేమి ముందండీ?

పె: అసలు మామాలిక నీకర్థమైందీ? అనంతా వచ్చినట్టు తనుకున్నావా? కవిత్వ మనుభవవేద్యమేగాని వర్ణించడానికి వీలైంది కాదని మాభావం. అనుభవవేద్య మంటే యెట్లాగిది అనేదానికి మన శరీరానుభవంలో నానందస్థాయి కందే శృంగారావస్థలాంటి దన్నాం. కేవల భౌతికానుభవమేనా అనుకోకుండా, ఆంధ్రంలో సంస్కృతం పచరించిన పట్టుల నిట్లాగుండా లన్నప్పుడు ధ్యాత్మికానంద స్థాయికూడా అంటుతూండాలనిసూచించాం. మరొక విశేష ముంది దాన్లో: భౌతికానుభవ మిట్లా నుంటుం దని అచ్చ తెలుగులో నిరూపించాం. ఆధ్యాత్మికానుభవ మిట్లాగుండా లని సంస్కృతంలో నిరూపించాం. ఇక దాన్లో పలుకుల పొంకాలు, గతుల పొంకాలు, రీతుల పొంకాలు పరస్పర ముంకువలుగా నుండా లని సూచించాం. ఈ సారస్య మంతా అంతర్గర్భితంగా నెందు కమర్చారంటే కవిత్వం గూఢతా తేటతనం గలిసుండా లని మరొక సందర్భంలో జెప్పాంగా!

నే: అబ్బా! ఇదంతా ఆ సభవారి కందరికీ అర్థమైందండీ భూలోకంలో జెప్పినపుడు?

పె: ఏమిటా ప్రశ్న? ఏదైనా ఉపన్యసించేటప్పుడు పట్టి పొడి మాటలందరికీ అర్థమౌతాయా? ఆనాడు రాయలసభలో కవులూ, పండితులూ, లోకజ్ఞుద్ధి అయిన వ్యవహర్తలు అనేకులున్నారు. వారందరికి సారస్య మంతా కాకపోయినా కొంతైనా తెలుసుంటుంది. అందరికి నన్నయభట్టన్నట్లు అక్షరరమ్యత ఆదరణీయమై వుంటుంది.

నే: అప్పుడేనాండీ, తమర్ని రాయలవారు బహూకరించింది.

పె: ఔను; నీవు పైనన్న బిరుదు, గండపెండేరం ఇచ్చారు.

నే: ఇచ్చారేమిటి? వారే స్వయంగా తొడిగారనుకున్నారే?

పె: తొడగొచ్చినమాట వాస్తవమేగాని, మేం వారించి అందుకుని తొడుక్కున్నాం.

నే: తమ కట్లా బహూకరించడ మందరికీ అంటే సభలో నెక్కువమంది, కిష్టమేనాండి?

పె: ఎంత క్లిష్టం నీ ప్రశ్న! సభలో నెంతమంది కిష్టమో ఎట్లా తేల్చేది? మీ కాలంలోలాగా చేతు లెత్తించడంగాని కాగితమ్ముక్కల మీద వ్రాయించడంగాని అప్పు డుండేదికాదు. ఏదైనా సభలో నెవరికైనా యిష్టం లేకుంటే లేచి, అడ్డం తగిలి వాదించేవారు. అప్పుడే వాక్యార్థమో, సమస్యాపూరణమో ఇత్యాది కలాపం జరిపి పదిమందీ నిర్ణయించేవారు. అట్లాటి వాదిన మేమీ జరగలేదు. ప్రభువు పండితుడు కవి. ఉన్నవాండ్లలో పలువురు ఒకళ్లొకళ్ళకు తీసిపోయేవారు కారు. ఎవరూ అభ్యంతరపెట్టలేదు కాబట్టి మాకు స్వీకరింపక తప్పింది కాదు. ఇంతకూ మేం బిరుదులు కావా లన్నామా, పెండేరాలు కావా లన్నామా? ఏమిటో వాట్లో నే ముంది?

నే: అదేం తాతగారూ, మీ కవంటే నిరసనా?

పె: నిరసన నెట్లాగన్నా, స్వీకరించిన తర్వాత; నిర్లక్ష్య మనొచ్చు. అవి లేకపోతే నేం కవికి సమకాలంవారి గౌరవ మే మూలకోయ్. తాత్కాలిక సుఖదాయకమైనా శాశ్వత సుఖ మియ్యదు. వచ్చేతరాల్లో ఆంధ్రలోక మంతా గౌరవించే ఆదరంతో అట్లాటివి దెబ్బైవేల బిరుదులు, లక్ష పెండేరాలు తుల తూగలేవు. వ్యాస వాల్మీకులు, కాళిదాసాది మహాకవులు, మన కవిత్రయంవారు, శ్రీనాథుడు మొదలైన మహామహులు వారి కొచ్చిన గౌరవం వారియాత్మల కెంత తృప్తిగా నుంటుందో! పైవారంతా తమ కాలాల్లో నేనో పేరుపడ్డవారేగాని తర్వాత వచ్చిన పేరే వారికింపుగా నుంటుందని నామతం.

నే: శ్రీనాథుడంటే జ్ఞాపక మొచ్చింది. వారు తమ కభిమానకవా?

పె: అభిమానకవంటే!

నే: వారి కవిత్వమంటే తమకున్న గౌరవ మితర్ల కవిత్వంమీద లేదా? అని

పె: ఆ విషయం నిర్ణయించే దెట్లా?

నే: అంతకంటే తేలికప నేముందండీ? వారి శ్లోకళ్ళకు మళ్లే శ్లోకళ్ళు నవరించడం? వారి పద్యాలవంటి వాటినే గూర్చడం. కొన్ని కొన్ని చోట్ల వారి మాటల్నే వాడడం లోనైనవి.

పె: హుఁ, (కొంచెముండి) నీవన్న శ్రీనాథుడి శ్లోకళ్లు, పద్యాలు, మాటలు మాలో గన్పించే మాట నిజమే కావచ్చుగాని, అట్లాటి శ్లోకళ్ళేం బోలేక పద్యాల్లో యలేక మాటలు గూర్చలేక పోతే తప్ప మా యిద్దర్లో నెక్కువ తక్కువ లెట్లా నిర్ణయిస్తారు. ఒక్కొకసారి ఆయా విశేషాలు మే మనుకోకుండా దొర్లుండవచ్చు, దానికేం? కవిత్వం వాక్కుతో సంబంధించింది. మనిషిని బోలిన మనుష్యులున్నట్లు వాక్కును బోలిన వాక్కుండకూడదు? ఇంతకు మాలో నాయా విశేషా లెట్లా వున్నాయ్? కొన్ని పట్ల వారివానికన్నా బాగున్నాయేమో? దీనికంతా కీలకం కేవలకల్పన మెవరితరం? బ్రహ్మతరమేమో ముందు నిర్ణయించు. ఏవో అక్కరమాలిన పరిశోధనలు చేయకుండా గ్రంథాన్ని సమగ్రంగా జూచి దానిమీద స్వాభిప్రాయం దేల్చుకుని తగిందా, తగందా అని తేల్చాలికాని యెందుకోయ్ యీకుంటి సందేహాలు. మరొకటి: వారు మీ కభిమానకవా, అంటే, మిగతావారు కారేమో ననే ధ్వనిలేదూ, మీకాలం వాండ్లకెందుకోయ్ యీ అనవసర ప్రయాసా?

నే: అట్లాగంటే యెట్లాగండీ? అట్లాటి విమర్శ లేకపోతే భాషాప్రపంచ మెట్లా బాగుపడుతుంది; వృద్ధౌతుందండీ?

పె: (ఆశ్చర్యంతో) ఏమిటీ! భాషా ప్రపంచ మెట్లా బాగుపడుతుంది, వృద్ధౌతుందీ! ఓరి, మీ విమర్శలు బంగారంగానూ! భాషా ప్రపంచ మేమిటి? ఎక్కడిదీ సవిలాసం? ఎవడు దాన్ని మొదట వాడింది? సరే వాఙ్మయం గావాదేదు! సరే! పెద్దన్న శ్రీనాథుడి పద్యాల్లాటివి ఫలానా ఫలానా వ్రాసాడు, ఫలానా ఫలానా శ్లోకళ్ళు పొయ్యాడు. ఫలానా ఫలానా మాటలు వాడాడు అని అవన్నీ పోగుచేసి ఒక గ్రంథం చేస్తారు! దాని ఉద్దేశం అట్లా చేయకూడదు, చేసిందానికి పెద్దన బండారం బైటబడెడికదా, అమ్మ నాయనో, మనగతీ యింతే ఔతుందని ముందువాండ్లంతా హడలిపోయి జాగ్రత్తపడ్తారు? ఆ విధంగా వాఙ్మయం బాగుపడ్తుందీ? ఆట్లా కూర్చిన గ్రంథాలచేతలో వాఙ్మయం వృద్ధౌతుందీ?! ఔరా, ఔరా యెంత కట్టు తప్పిందాంధ్రం. అవును ఏమౌతుంది.: ప్రభు వెవ్వడూ లేడూ! ఎవడికి వాడే మొనగాడైనాడు!

నే: (గుటకమింగి) తెల్లవాండ్లంతా అట్లా విమర్శిస్తారు.

పె: పై పెచ్చొకటి! ఇదుగో ఇట్లా చూడు. మీరంతా వాండ్ల చదువు ల్లదివితే వాళ్ళతో వాండ్ల వాఙ్మయంమీదనే దండెత్తండి మీకు పుణ్య ముంటుంది మా మీదికి రాకండి. ఔరా బాగుపడనుంటు, వృద్ధికావడంటు!

నే: చిత్తం. తమకు కోప మొస్తూంది.

పె: ఇదొకటి! మాకేం కోపం, మేం విస్తుబోయి కొట్టుకుంటూంటే!

నే: సరే పోనీండి. (కొంచెముండి) తాతగారూ, మనుచరిత్రను రాయలువారు రాయమన్నారా, మీరే వ్రాస్తామన్నారా?

పె: (ఆశ్చర్యార్థకంగా చెయ్యెత్తి) యివ్వేం ప్రశ్నలోయ్! అవతారికలో నేమన్నాం?

నే: దాన్లో నేమంటేనేం. కవులంతా కల్లోచ్చాయన్నా?

పె: ఎట్లా! అట్లాగే మేమూ వ్రాసుంటామనా? మీ కాలంలో అబద్ధాలాడ్డానికి జంకరనుకుంటూ. మా కేం కర్మం? మానోట అబద్ధంరాదు. రాయలవారొకనాడు సభలో రాయమన్నారు రాసాం. అంతే జరిగింది. మిగతా కవులవిషయం ఏత్తావు కాబట్టి చెప్తా విను వారికొచ్చిన కలలవిషయం. అసలా సంప్రదాయ మారంభించి నాయన తిక్కనగారు. ఆయనకు కల నిజంగా వచ్చుంటుందని నా నమ్మకం. అదెట్లాగో యిప్పుడే తెలుస్తుంది. ఎవరైనా కొందరు వారూ, నీరూ అట్లా వ్రాసారకదా. బాగుంటుందని! వాసారేమో కాని చాలావరకవి నిజమైయుండొచ్చు. కల లెప్పుడు అభూతకల్పన్లు కాలేవు. అవ లభూతకల్పన సృష్టిలో లేదు. ఏదో వ్రాద్దామని సంకల్పించుకున్నవారికి "తిక్కనమహానుభావుడు: ఆయనకు హరిహరనాథుడు కనబడ్డట్టు మనకూ కనిపిస్తాడా?" అనుకుంటూ నిద్రపోతే, ఆవాంఛే చీలలు పలవలు పెట్టుకుని అతని కీడేర్నట్లు కల రాగూడదూ? అట్లా వచ్చిందంటే అసత్యం లేదుగా? ఈసందర్భంలో నే నొక్కమాట చెప్తా విను: అబద్ధికుడని తేలిందాకా ప్రతివాణ్ణి సత్యవంతు డనుకోడం మన గౌరవానికి మనశ్శాంతికి మంచి సాధనం. ఈసూత్రాన్ని నా కక్కలొచ్చిందనే ప్రతి కవిపట్లా పట్టించు.

నే: తమరట్లాగంటే సత్యాన్నాశ్రే పాటించ చరిమాకాల లో ప్రతిసంతానాక్కలొచ్చింది. వారు ప్రత్యక్షమన్నారు, వీరు ప్రత్యక్షమయ్యారు అంటారుగా!

పె: అన్నివోయ్, నీ కేంటిబాధ? వాడి కర్మానవాడు పోతాడు!

నే: చిత్తం, చక్కగా చలిసింది. మారి, తమ గ్రంథానికి, మనచరిత్రకు కాలసిద్ధాంత మెంతండి?

పె: (ఆశ్చర్యంతో) ఏ సిద్ధాంతం?

నే: కాలసిద్ధాంతం.

పె: ఏ శాస్త్రానికి సంబంధించింనా సిద్ధాంతం?

నే: కవిత్వానికీ కావ్యాలకూ సంబంధించింది.

పె: నాయనా, మేమూ ఏవో వేదాలు, పురాణాలూ, తరుశాస్త్రాలూ, నేర్చాంగాని వాట్లో, వాటికర్థం కాబోలు, యేమనాలి, వాటి అపరిపూర్ణప్రజ్ఞాన ప్రబోధన్లో ఈ సిద్ధాంతం తాక — ! ఏమిటది? కొంచెం విపులం చెయ్ నాయనా!

నే: నన్ను వెక్కిరిస్తున్నారో, నిజంగా అడుగుతున్నారో తెలీలా?

పె: నాయనా, నీకన్నా యెన్నో శతాబ్దాలు పెద్దవాణ్ణి: నిన్నెక్కిరిస్తానా? నిజంగా తెలీకే అడిగా. ఆ సిద్ధాంతాన్ని మాగ్రంథానికి పట్టించడుదు; బాగా అర్థమౌతుంది మాకు.

నే: షేక్స్పియర్ మహాకవని ఆంగ్లంలో నొక మహాకవుండేవాడు. ఆయన ముప్పైయారు నాటకాలు, కొన్ని కావ్యాలు వ్రాసాడు. ఆయన కవితావికసనకు లా నాటకాల్లో ప్రతి నాటకాన్ని తీసుకుని దీన్లో చిత్రించిన కాల

(18-వ పేజీ చూడుడు)

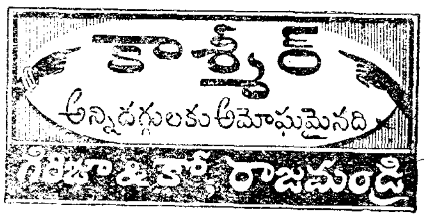

యుద్ధానికి పూర్వపు
దరలకన్న తక్కువ

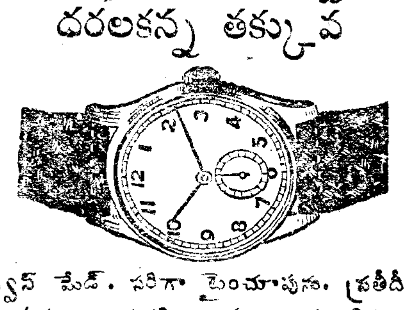

స్విస్ మేడ్. సరిగా టైంచూపును. ప్రతీదీ 8 ఏళ్లు గ్యారంటీ. రాళ్లు అమర్చబడినది.

గుండ్రం లేక చతురం క్రోమియంకేసు	రు. 20/8
" " మేలిరకం	రు. 25/-
బల్లపరుపు ఆకారం క్రోమియంకేసు	రు. 30/-
" మేలిరకం	రు. 38/-
రోల్డుగోల్డు (10 సం॥ గ్యారంటీ)	రు. 55/-
రెక్టాంగ్యులర్, టాను, వంపుగలది	
బ్రైట్ క్రోమియం కేసు	రు. 42/-
రోల్డుగోల్డు (10 సం॥ గ్యారంటీ)	రు. 60/-
15 రాళ్ళ రోల్డుగోల్డు	రు. 90/-

అలారం టైంపీసు

ధర రు. 18/-, రు. 22/- మేలిరకం రు. 25/-
బిగ్ బెన్ రు. 45/- పోస్టేజి అదనము

H. DAVID & CO.,
Post Box No. 11424, CALCUTTA.